

Werkwijze toezicht kinderopvang in verband met Corona – informatie voor ouders

Wijze van toezicht en kaders voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang 12 mei 2020

Dinsdag 21 april heeft de Rijksoverheid aangekondigd dat het (speciaal) basisonderwijs en de voorzieningen voor kinderopvang en gastouderopvang vanaf 11 mei 2020 weer (deels) open gaan. Daarnaast geldt nog steeds dat kinderen van ouders die werkzaam zijn in cruciale beroepsgroepen of kwetsbare kinderen die normaal niet of op andere dagen naar de opvang gaan, nog gebruik kunnen maken van (24-uurs) noodopvang.¹

Dat betekent ook wat voor het toezicht op voorzieningen voor kinderopvang. Daar gaat dit document over².

Geldigheid

Dit advies van GGD GHOR Nederland geldt:

- vanaf 11 mei 2020 totdat actualisatie vereist is;
- voor heel Nederland;
- voor toezicht op de kinderopvang, gastouderbureaus, voorzieningen voor gastouderopvang en voor toezicht op locaties waar noodopvang wordt geboden.

Op welke wijze wordt toezicht gehouden?

In de nieuwe werkelijkheid gelden nog steeds de richtlijnen van de Rijksoverheid zoals over de 1,5 meter afstand en het advies om zo veel mogelijk thuis te werken.

Dit betekent:

- Toezicht gebeurt tot nader order zoveel mogelijk door middel van 'vinger aan de pols' en 'signaal gestuurd';
- Onderzoeken waarvoor een locatie onderzoek nodig is zoals een onderzoek voor registratie (OVR), incidenteel onderzoek en nader onderzoek kunnen onder voorwaarden plaatsvinden.

De GGD zal met de gemeente afspraken maken over de wijze van toezicht houden.

¹ Zie voor informatie de webpagina van de [Rijksoverheid](#)

² Op 4 mei is de 'Werkwijze van toezicht in verband met het coronavirus-kwaliteitseisen' gedeeld. In dit document is dat aangevuld met de wijze waarop toezicht kan plaatsvinden.

Onderzoek voor registratie, wijzigingsverzoeken en nadere onderzoeken

Indien een gemeente opdracht geeft tot het uitvoeren van een onderzoek voor registratie, een incidenteel onderzoek naar aanleiding van een wijzigingsverzoek of nader onderzoek, kunnen deze op een locatie plaatsvinden mits de RIVM-richtlijnen hierbij in acht worden genomen. Dit geldt zowel voor een onderzoek voor registratie en nader onderzoek bij een kindercentrum als bij een gastouder.

Signaal gestuurd toezicht

Wat betekent dit? Binnenkomende signalen kunnen aanleiding zijn om wel een onderzoek uit te voeren. De toezichthouder zal waarschijnlijk overleggen met de gemeente hoe te handelen in deze situatie. De toezichthouder zal een rapport maken van de bevindingen die zijn waargenomen. Indien de situatie direct ingrijpen noodzakelijk maakt vanwege gevaar voor de veiligheid en gezondheid van de opgevangen kinderen, kan de toezichthouder een schriftelijk bevel geven. Hiervoor blijft de reguliere procedure gelden.

Vinger aan de pols

De werkwijze 'vinger aan de pols' betekent dat de toezichthouder actief belt naar een voorziening voor kinderopvang of gastouderopvang om de houder te bevragen over de wijze waarop hij weer is opgestart met de reguliere opvang en/of hoe hij de noodopvang onder de huidige omstandigheden heeft georganiseerd. De toezichthouder maakt van zijn bevindingen van 'vinger aan de pols' geen rapport op. Wanneer de bevindingen tijdens het telefoongesprek daartoe aanleiding geven, kan de toezichthouder een incidenteel onderzoek starten. Van een incidenteel onderzoek maakt een toezichthouder wel een rapport op (zie signaal gestuurd toezicht).

Wanneer terug naar de normale wijze van toezichthouden?

Indien de positieve ontwikkelingen van het terugdringen van het coronavirus doorzetten, verwachten we dat het opstarten van regulier toezicht en handhaving kinderopvang weer in beeld komt. Onze verwachting is dat een hervatting van het reguliere toezicht en handhaving kinderopvang geleidelijk tot stand zal komen en in die periode nog aangepast zal zijn, in vergelijking met de situatie voor het coronavirus.

Kaders voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang

Voor reguliere opvang en noodopvang (zowel in een kindercentrum als door een gastouder) gelden de kwaliteitseisen uit de Wet Kinderopvang en onderliggende regelgeving. Ook onder de huidige omstandigheden is de houder verantwoordelijk voor het bieden van verantwoorde kinderopvang in een veilige en gezonde omgeving.

Hoewel de kwaliteitseisen onverkort gelden, is de huidige situatie van de coronacrisis nog steeds uitzonderlijk. Daardoor kan het voorkomen dat een houder ondanks daartoe aantoonbaar verrichte inspanningen, niet kan voldoen aan de kwaliteitseisen uit wet- en regelgeving.

GGD GHOR Nederland adviseert de toezichthouders daarmee rekening te houden door per situatie te beoordelen of er sprake is van overmacht.

Daarbij stelt de toezichthouder zich de volgende vragen:

- Wordt het belang van het kind door het niet naleven van de kwaliteitseis geschaad?
- Is niet naleving van de kwaliteitseis uitsluitend of in overwegende mate te wijten aan onvoorziene omstandigheden die verband houden met de situatie rondom corona?
- Heeft de houder voldoende inspanningen verricht om de nadelige gevolgen van het niet voldoen aan deze kwaliteitseis zoveel mogelijk te beperken?
- Heeft de houder er alles aan gedaan in de gegeven omstandigheden verantwoorde kinderopvang te bieden en de (emotionele) veiligheid en gezondheid van de opgevangen kinderen zoveel mogelijk te waarborgen?

Dit alles in aanmerking nemend, vormt de toezichthouder zich een oordeel of de door de houder genomen maatregelen bij elkaar leiden tot verantwoorde kinderopvang onder de gegeven omstandigheden en of er sprake is van overmacht.

De verwachting is dat door Corona en maatregelen t.a.v. Corona, mogelijk knelpunten kunnen ontstaan wanneer de scholen en voorzieningen voor kinderopvang en gastouderopvang vanaf 11 mei 2020 weer (deels) open gaan. Dit geldt met name ten aanzien van de opvang in de eigen groep en op de eigen locatie, de groepsgrootte en inzet van voldoende personeel.³

Kindercentrum

Voldoende en gekwalificeerd personeel

Beroepskracht-kind-ratio (BKR)

De BKR is een belangrijke voorwaarde bij het garanderen van de emotionele veiligheid. Vanaf 11 mei blijft kinderopvang als noodopvang fungeren indien de BKR dit toestaat⁴. Dit betekent dat een houder geen medewerking hoeft te verlenen aan noodopvang (in de dagopvang) als hierdoor de

³ Ook voor andere dan genoemde kwaliteitseisen kan het voorkomen dat door overmacht als gevolg van Corona deze niet kunnen worden nageleefd. Ook dan geldt dat de toezichthouder zich een oordeel vormt of de door de houder genomen maatregelen bij elkaar leiden tot verantwoorde kinderopvang.

⁴ Noodverordening artikel 2.8 3^e lid zoals deze geldt vanaf 11 mei 2020. De noodverordening wordt per regio vastgesteld.

BKR wordt overschreden. Indien de toezichthouder een dergelijke afwijking van de BKR constateert, beoordeelt de toezichthouder de omstandigheden van het geval⁵. Ditzelfde geldt voor een afwijking van de BKR door (kortdurende) ziekte van personeel door deze uitzonderlijke situatie.

Beroepskwalificatie en EHBO

Beroepskrachten die worden ingezet, moeten kunnen omgaan met deze noodsituatie. Zij zullen belangrijke beslissingen moeten nemen en kinderen opvangen die niet altijd naar hun vertrouwde opvang gaan. Dat vraagt veel van hen. Daarom is en blijft het uitgangspunt dat er gekwalificeerd personeel wordt ingezet dat al werkzaam is in de kinderopvang. Daarmee is de inschrijving in het PRK ook ondervangen.⁶

In bepaalde gevallen *kan* de inzet van een voor de kinderen bekende en ervaren BBL'er (als bijvoorbeeld vervanging voor een vaste beroepskracht) er voor zorgen dat de onder de gegeven omstandigheden best mogelijke stabiliteit wordt geboden. Bij ziekte van een beroepskracht kan er ook voor gekozen worden om een BOL'er conform CAO voorwaarden in te zetten, maar enkel op de vaste stagelocatie van de BOL'er. Het is aan de toezichthouder om hier een oordeel over te vormen. Dat geldt ook voor de situatie dat er een volwassene met een verlopen EHBO certificaat aanwezig is, doordat de EHBO-cursussen afgelopen maanden stil lagen.

Stabiliteit

Eigen locatie

De reguliere kinderopvang dient plaats te vinden op de eigen locatie.

De oproep vanuit de Rijksoverheid is om ook de noodopvang van kinderen van ouders in cruciale beroepsgroepen zoveel mogelijk op de gebruikelijke opvanglocaties te laten plaatsvinden.

Indien de houder in overleg met de gemeente in deze situatie oplossingen zoekt door de kinderen die gebruik maken van de noodopvang op een andere locatie op te vangen dan de gebruikelijk opvanglocatie, dan kan dit ook op een locatie die niet in het LRK geregistreerd (de locatie moet wel bij de gemeente bekend zijn als noodopvanglocatie) of in het contract met de ouders vermeld is.

Groepen

Vaste groep en groepsgrootte

Het is belangrijk om de groepssamenstelling en de grenzen van de groepsgrootte te bewaken.

Wanneer de houder zich aantoonbaar gedwongen voelt door onvoorzienbare omstandigheden als gevolg van Corona kinderen uit verschillende groepen gezamenlijk op te vangen, beoordeelt de toezichthouder aan de hand van de omstandigheden of er sprake is van overmacht. Deze wijze van beoordelen geldt ook als de feitelijke groepsgrootte daar aanleiding toe geeft.

⁵ Zo kan de toezichthouder navragen wat er is gedaan toen bleek dat het kind in de noodopvang een BKR overtreding zou veroorzaken (contact gemeente, zoeken naar andere opvanglocatie etc.). Is dat achterwege gelaten, dan is er is de houder nalatig geweest en is er sprake van een overtreding. Is die inspanning er wel geweest maar bleek er geen andere noodopvang beschikbaar, dan *kan* er sprake zijn van overmacht.

⁶ De openstelling van noodopvanglocaties kan er wel toe leiden dat personeel elders moet worden ingezet. Daardoor is de beroepskracht wel ingeschreven in het PRK, maar mogelijk gekoppeld aan een andere houder.

Vaste gezichtencriterium en drie-uursregeling

Indien de houder door de maatregelen in verband met Corona onvoorzien niet aan de drie-uursregeling of het vaste gezichtencriterium voldoet, beoordeelt de toezichthouder aan de hand van de omstandigheden of er sprake is van overmacht.

Gastouderopvang

Aantal kinderen per gastouder

Het aantal op te vangen kinderen door een gastouder is onveranderd. In verband met de veiligheid is het niet verantwoord om het maximaal aantal kinderen in deze groep uit te breiden.

Veiligheid

Belangrijk is dat de gastouder begrijpt en doet wat er in het kader van veilige en gezonde gastouderopvang van hem of haar verlangd wordt. Ook hier beoordeelt de toezichthouder aan de hand van de omstandigheden van het geval of er sprake is van overmacht als gevolg van Corona, bijvoorbeeld wanneer een gastouder door de huidige situatie een geplande EHBO cursus niet heeft kunnen volgen en daardoor een recent verlopen EHBO certificaat heeft.

Eigen locatie

De reguliere gastouderopvang dient plaats te vinden op de eigen geregistreerde locatie. Opvang bij een vervangende gastouder is mogelijk.

De oproep vanuit de Rijksoverheid is om ook noodopvang van kinderen van ouders in cruciale beroepsgroepen zoveel mogelijk op de gebruikelijke opvanglocatie te laten plaatsvinden.

Noodopvang op een alternatieve opvanglocatie kan bij wijze van uitzondering worden toegestaan, dit na afweging van alle betrokken belangen en de feitelijke omstandigheden, waaronder de alternatieve locatie.

Bij noodopvang mag vervanging alleen bij een geregistreerde voorziening voor gastouderopvang plaatsvinden. Dat wil zeggen een bestaande voorziening voor gastouderopvang door een specifieke gastouder op een specifiek woonadres. Deze vervangende gastouder wordt bij voorkeur ook bemiddeld en begeleid worden door hetzelfde gastouderbureau, maar noodzakelijk is dit niet. De betreffende gastouderbureau ('s) moet (en) van de vervanging op de hoogte zijn.

Ook is het in deze uitzonderlijke situatie mogelijk dat een vervangende gastouder bij de vraagouder thuis noodopvang biedt, mits deze gastouder een in het LRK geregistreerde voorziening voor gastouderopvang exploiteert. In dit geval vindt de opvang wel plaats op een ander adres dan waarvoor de gastouder geregistreerd staat in het LRK. Daarnaast is het van belang dat op het adres van de vraagouder, reeds een voorziening voor gastouderopvang geregistreerd is. De ene gastouder vervangt dus de andere. Het is van belang dat dit wordt bijgehouden in de registratie van het gastouderbureau. Aanpassing van het betreffende contract is niet nodig. Omdat er sprake is van noodopvang zijn verder contactgegevens van belang (noodnummers etc).

Gastouderbureaus

Het bemiddelende gastouderbureau dient haar taken ten aanzien van de voorzieningen te blijven vervullen. Heeft het gastouderbureau de gastouders geïnformeerd over de huidige situatie en gewezen op de RIVM-richtlijn over het coronavirus?

Door Corona kan het voorkomen dat de jaarlijkse risico-inventarisatie van een gastouder niet binnen 12 maanden hernieuwd is, of niet op de voorziening voor gastouderopvang zelf is afgenomen. Beoordeel welke inspanningen verricht zijn om deze op alternatieve wijze af te nemen en of dat redelijkerwijs leidt tot een verantwoorde situatie. Wanneer de risico-inventarisatie niet is afgesproken, welke afspraken met de gastouder gemaakt zijn (bijvoorbeeld is er een nieuwe datum ingepland voor het huisbezoek?).

Ook voor de periodiek te voeren gesprekken en bezoeken aan de voorzieningen voor gastouderopvang geldt dat deze uitgesteld kunnen zijn of op alternatieve wijze uitgevoerd. Hiervoor geldt dezelfde beoordelingswijze zoals genoemd bij de risico-inventarisatie.

Rapporteren

Wanneer u de kwaliteitseisen niet naleeft dan beschrijft de toezichthouder de situatie helder in het rapport. De toezichthouder rapporteert tevens een overtreding.

Overmacht

Wanneer u van een kindercentrum of gastouderbureau of een voorziening voor gastouderopvang de kwaliteitseisen niet (volledig) naleeft *als gevolg van de situatie rondom het coronavirus* **en** u heeft voldoende inspanningen verricht om aan de kwaliteitseisen te voldoen, u heeft de nadelige gevolgen van het niet kunnen voldoen zoveel mogelijk beperkt, **en** de (emotionele) veiligheid en gezondheid van de kinderen is gewaarborgd, dan kan de toezichthouder beoordelen dat niet naleving is veroorzaakt door overmacht en beschrijft hij deze situatie helder in het rapport. De toezichthouder rapporteert geen overtreding.